

Participatory Action Research in the Development of Personalized Learning Pathway Curriculum Implementing Model to Enhance Life Skills and Career Skills for High School Students of Pathumthani and Sakeaw Provinces

Lerlak Othakanon

Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathum Thani Province, Thailand

E-mail: lerlak@vru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-2397-6906>

Received 20/10/2023

Revised 10/10/2024

Accepted 09/11/2024

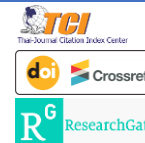
Abstract

Background and Aims: This research was participatory action research in the development of a personalized learning pathway curriculum implementing a model to enhance life skills and career skills for high school students in Pathumthani and Sakeaw Provinces. The research objectives were: 1) to develop a personalized learning pathway curriculum implementing the model to enhance life skills and career skills for high school students in Pathumthani and Sakeaw Provinces, and 2) to compare the life skills and career skills of high school students before and after learning according to the personalized learning pathway curriculum implementing the model to enhance life skills and career skills for high school students of Pathumthani and Sakeaw Provinces.

Methodology: This research follows the research and development method. The population was Mathayom 4 students in educational institutions located in the area where Valaya Alongkorn Rajabhat University, under the Royal Patronage, is located. There are 2 provinces: Pathum Thani Province, namely Valaya Alongkorn Rajabhat University under Royal Patronage Demonstration School, 259 students, and Sa Kaeo Province, which was Sa Kaeo School under the jurisdiction of the Sa Kaeo Secondary Educational Service Area Office, there were 495 students; the total population was 754 students. The sample was 80 students, which was derived by multi-stage random sampling. The research instruments used in the research include interviews with a consistency value equal to 1.00 for every item, and an evaluation form of life skills and career skills with a reliability of 0.84. Data were analyzed by using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation.

Results: The research results found that: 1) The results of the development of a personalized learning pathway curriculum implementing the model to enhance life skills and career skills for high school students of Pathumthani and Sakeaw Provinces had 6 components: (1) Principles, (2) Objectives, (3) Model process, (4) Measurement and evaluation, (5) Supporting factors, and (6) Important conditions for using the model. The results of the quality assessment were at a high level. 2) The results of comparing life skills and career skills of high school students before and after learning according to the personalized learning pathway curriculum implementing the model

to enhance life skills and career skills for high school students of Pathumthani and Sakeaw Provinces, overall, the mean results of the assessment after studying were higher than the mean results of the assessment before using the model. The result after using the model was at the highest level, and the result before was at a high level. The average result after using the model increased from 0.08 before, equivalent to 1.78 percent.

Conclusion: The knowledge gained from this research is are personalized learning pathway curriculum implementing model to enhance life skills and career skills for high school students of Pathumthani and Sakeaw Provinces, with 6 components that can enhance life skills and career skills for high school students in Pathumthani and Sakeaw Provinces.

Keywords: Participatory Action Research; Personalized Learning Pathway; Curriculum Implementing Model; Life Skills and Career Skills

วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพัฒนารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

เลอลักษณ์ โอทกานนท์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพัฒนารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว และ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังเรียนรู้ตามรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้รายบุคคล ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

ระเบียบวิธีการวิจัย: งานวิจัยนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มี 2 จังหวัด คือ จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 259 คน และจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ โรงเรียนสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว จำนวน 495 คน รวมทั้งสิ้น 754 คน และกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ มีค่าความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ และแบบประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย: ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการพัฒนารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการของรูปแบบ (4) การวัดและประเมินผล (5) ปัจจัยสนับสนุน และ (6) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ ผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังเรียนรู้ตามรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว โดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าค่าเฉลี่ยผลการประเมินก่อนใช้รูปแบบ โดยมีผลการประเมินหลังใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด และมีผลการประเมินก่อนทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก เพิ่มขึ้น 0.08 คิดเป็นร้อยละ 1.78

สรุปผล: องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยนี้คือรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและ

จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ และสามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดปทุมธานีและสระแก้วได้

คำสำคัญ : วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม; รูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษา; เส้นทางการเรียนรู้; ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ

บทนำ

สภาวะปัจจุบัน ทัวโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียนทั้งการดำเนินชีวิตตามกลางกระแสเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัวก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมาก การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้างนโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการยกระดับกิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม รวมถึงเป้าหมายหลักของการพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมและเร่งรัดการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่สามารถส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), (2565, 1 พฤศจิกายน) จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้พบปัญหาและความท้าทายที่เกิดจากระบบการศึกษา โดยพบว่า คุณภาพของคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหา ซึ่งส่งผลกระทบต่อศักยภาพขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคตทั้งเรื่องพัฒนาการและสติปัญญาตั้งแต่วัยเด็ก การขาดทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อผลิตภาพแรงงานของประเทศ โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากทักษะและสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งปัจจุบันมีแรงงานระดับอุดมศึกษาที่มีสัดส่วนการว่างงานสูง ขณะที่ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานที่มีการศึกษาด้านมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดระบบการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศชาติมากเท่าไรก็หมายความว่าพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีศักยภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนจะมีความสำคัญมากที่สุดในการกระบวนการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ งานด้านการศึกษาเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่งต้องพัฒนาให้ทันกับการขยายตัวทางด้านเทคโนโลยี ให้มีความก้าวหน้าในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนทุกระดับทุกประเภทจากการมองเห็นภาพงานอาชีพต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักตนเอง สำรวจความสนใจ ความถนัด และมองเห็นเส้นทางชีวิตในอนาคตเพื่อความสำเร็จในการทำงานและดำเนินชีวิต ดังนั้นบทบาทของครูจึงต้องมีการเปลี่ยนเป็นผู้แนะนำ และเรียนรู้ไปพร้อมนักเรียน การจัดการศึกษาที่ต้องการพัฒนานักเรียนทักษะด้านเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีทักษะชีวิตและ

ทักษะอาชีพ สำหรับด้านการทักษะชีวิตและอาชีพมีความสำคัญสำหรับนักเรียนเนื่องจากเป็นทักษะที่นักเรียนจะต้องนำไปดำเนินชีวิต และเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับในอนาคต

ทักษะอาชีพและทักษะการใช้ชีวิต (Career and Life Skills) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวและยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มและการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม ความรับผิดชอบและความสามารถผลิตผลงาน ความเป็นผู้นำและรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งทักษะชีวิตเป็นจุดเน้นด้านความสามารถที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างอย่างรอบด้านเป็นภูมิคุ้มกันพื้นฐานที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสำคัญสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นทักษะที่นักเรียนจะต้องนำไปดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับในอนาคต (ระพีพัฒน์ หาญโสภณ และคณะ, 2563)

ทักษะชีวิตและอาชีพ จึงเป็นความสามารถแสวงหาความรู้นำพาตนเองเรียนรู้ได้มีความมั่นใจในตัวเอง กระตือรือร้นใฝ่รู้เป็นผู้ผลิต มุ่งความเป็นเลิศ ดำรงชีวิตด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น เป็นพลเมืองที่ดี เคารพกติกา มีระเบียบวินัย คำนึงถึงสังคม มีคุณธรรม มีความเป็นไทยเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม และแบ่งปันประสบการณ์ทักษะ การทำงานหรืออาชีพ คือ ความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการทำงาน การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม แสดงภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดีริเริ่มงานดูแลตนเองได้อดทนและขยันทำงานทักษะชีวิตและอาชีพจึงเป็นการเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้อย่างดีในสภาวะการเปลี่ยนแปลง หรือมีภัยคุกคามได้อย่างชาญฉลาดถือเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิตที่มีทักษะชีวิต (Partnership for 21st Century Skills, 2009) ทักษะเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระตามหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็น โดยกำหนดแผนการบริหารงานวิชาการให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้อย่างดีในสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

การศึกษาในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงผู้เรียนที่มีความแตกต่างและหลากหลาย ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องพัฒนาให้เท่าทันกับยุคสมัย มีการประยุกต์ ความรู้ และบูรณาการศาสตร์ให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน และผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญอย่างยิ่งที่มีบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนที่แตกต่างหลากหลาย ในยุคปัจจุบันให้สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพสูงสุด ผู้สอนต้องเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อผู้เรียนที่แตกต่างในห้องเรียน มีความใส่ใจต่อการเตรียม กระบวนการกิจกรรมอย่างละเอียดรอบคอบ มีความสนใจผู้เรียนรายบุคคล เพื่อจะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (วรณูช แสนพิช, 2557) และมีการวางแผนในการวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลายและยุติธรรม เพื่อสามารถนำผลการประเมินนั้นมาปรับปรุงพัฒนากระบวนการเรียนการสอนต่อไปและการจัดการเรียนรู้แบบนักเรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มตามความถนัดความสนใจที่คล้ายกันนับว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Black & Wiliam, 1998) ซึ่งมีคุณลักษณะที่มุ่งเน้นจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้อารมณ์ร่วมกันตามความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน และยังเป็นการนำความสามารถที่ต่างกันมาส่งเสริมสนับสนุนกันและกัน ในทำงาน เป็นการพัฒนาความสามารถของตนเองและเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งหากครูผู้สอนในยุคปัจจุบันสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนมีแรงบันดาลใจในการเรียน การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

การพัฒนาแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้ โดยการเรียนเชิงบูรณาการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วยการออกแบบ การใช้และพัฒนา ศึกษาผลตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ที่มีจุดมุ่งหมาย พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนด้านทักษะชีวิตและทักษะอาชีพควบคู่กันไปเพื่อหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีคุณภาพรอบด้านพร้อมใช้ชีวิตในสังคมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงบริบทสังคมปัจจุบันบนโลกไร้พรมแดนที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องรวดเร็วและรุนแรง การศึกษายังคงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์และการพัฒนาประเทศที่เชื่อมโยงกันทั่วโลกให้สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างยั่งยืน การสร้างเส้นทางการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนจึงมีความจำเป็นสำหรับการจัดหรือออกแบบหลักสูตรเพื่อนำไปใช้กับผู้เรียน การเรียนรู้ส่วนบุคคล มีแนวคิดสำคัญ คือ การเรียนรู้ใด ๆ ก็ตามจะเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นการเรียนรู้เชิงลึก (Deep learning) และประสบความสำเร็จ จะต้องเป็นการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับธรรมชาติ และความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ใช้วินัยในตนเอง (Self-discipline) ควบคุมตนเองให้มีความมุ่งมั่น พยายามในการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีความเป็นมิตร และปลอดภัย ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน ส่งเสริมและสนับสนุน ให้ผู้เรียนแต่ละคนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนแต่ละคนสามารถใช้วิธีการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมที่แตกต่างกัน เพื่อการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้เดียวกันหรือ เชื่อมโยงกัน (สมาลี ชัยเจริญ, 2562) การเรียนการสอนจึงเน้นวิธีที่หลากหลาย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ สอนตามสภาพจริงและเชื่อมโยงเนื้อหาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Management)

จากความเป็นมา ความสำคัญและสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ มีความรู้ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพ จึงทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพัฒนารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งการดำเนินการวิจัยนี้ จะก่อให้เกิดการนำรูปแบบที่ได้แบบอย่างขยายผลสู่เครือข่ายในสถานศึกษาได้ทุกสังกัดให้มีการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนด้วยการสร้างเส้นทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและรองรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังเรียนรู้ตามแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

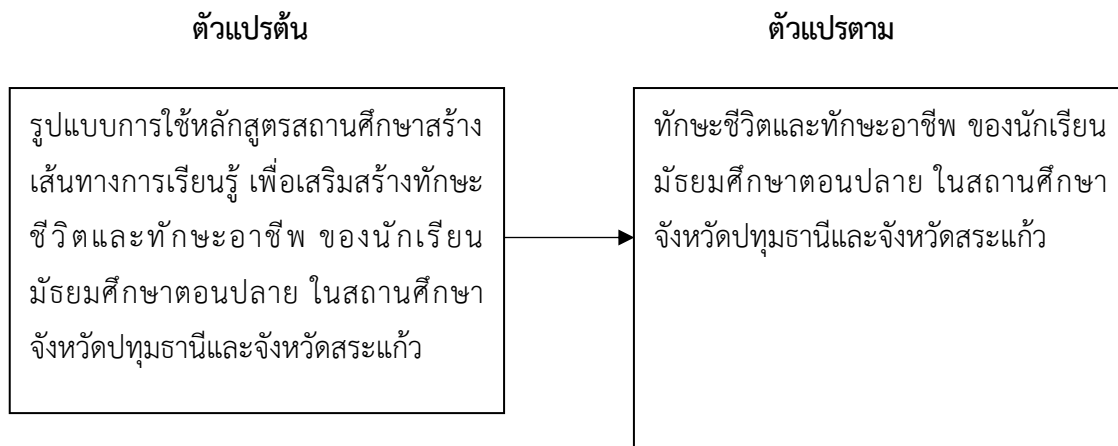
การทบทวนวรรณกรรม

สาลินี อุดมผล และมาเรียม นิลพันธ์ (2560) ทำการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการอาชีพ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และคุณลักษณะด้านอาชีพ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 2) พัฒนาหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร 4) ประเมินประสิทธิผลหลักสูตร 5) ขยายผลการใช้หลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นด้านอาชีพ 2) ผลการพัฒนาหลักสูตรมีคุณภาพในระดับมาก และผลการหาค่าประสิทธิภาพมีค่าเท่ากับ 82.40/92.39 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และคุณลักษณะด้านอาชีพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4) ประสิทธิภาพของหลักสูตร พบว่า ด้านเอกสารหลักสูตร คู่มือ หน่วยการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมและสอดคล้องในการนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านผลการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และคุณลักษณะด้านอาชีพในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 5) ผลการขยายผลหลักสูตร พบว่า ด้านผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คุณลักษณะด้านอาชีพในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก

ปนัดดา นกแก้ว (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ และ 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการประเมินของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา ด้านการเพิ่มผลผลิตและความรู้รับผิดชอบ ด้านความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ ด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว และด้านความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ควรส่งเสริมนักเรียนในด้านที่นักเรียนสนใจให้รู้จักตนเอง พัฒนาทักษะความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเข้าสังคม ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักเรียนรู้ถึงการเพิ่มผลผลิตให้มีคุณภาพในสังคม มุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านทั้งความรู้ ทักษะ อารมณ์ ให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเองเห็นคุณค่าในตนเองและรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ส่งเสริมการมีคุณธรรมความรับผิดชอบ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นซึ่งเป็นพื้นฐานของผู้คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยและพัฒนานี้มุ่งศึกษาการพัฒนาแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว และเปรียบเทียบทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังเรียนรู้ตามรูปแบบ โดยมีตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ที่เป็นที่ตั้ง ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มี 2 จังหวัด คือ จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ โรงเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 259 คน และจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ โรงเรียนสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว จำนวน 495 คน รวมทั้งสิ้น 754 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้รายบุคคล โดยการเรียนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี จำนวน 40 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว จำนวน 40 คน ได้มาโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) รวมทั้งสิ้น 80 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับแนวคิดการสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ และการพัฒนารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียน ดำเนินการสร้างแบบประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาสำรวจ รวบรวม สังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดการเรียนรู้ ปัญหา ความต้องการ แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบในการเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสระแก้ว และนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดประเด็นและพัฒนารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสระแก้ว และประเมินคุณภาพรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้าง

เส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย

2. สร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-objective congruence: IOC) โดยเลือกข้อคำถามเฉพาะข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยแบบสัมภาษณ์มีค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกรายการ

3. สร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ โดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-objective congruence: IOC) โดยเลือกข้อคำถามเฉพาะข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยแบบประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพมีค่า IOC เท่ากับ 1 ทุกรายการ

4. นำแบบประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการของครอนบาค (Cronbach method) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ จัดทำฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อรวบรวมข้อมูลยกร่างรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ดำเนินการใช้หลักสูตร และดำเนินการประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ โดยการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย ซึ่งเกณฑ์ในการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับความคิดเห็น ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแบบต่อเนื่องตามแนวของ Best, J.W. (1981: 179 – 187) ดังนี้

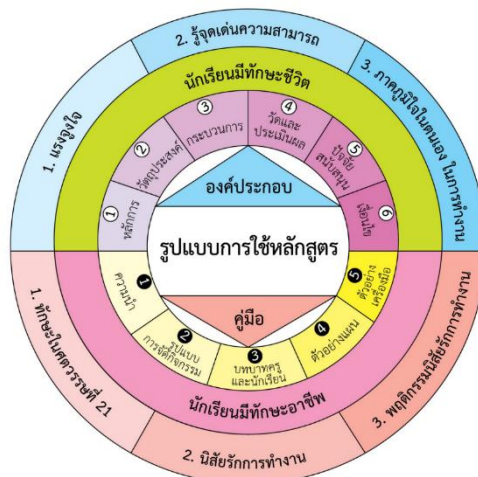
4.50 – 5.00	แปลผล	ระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	แปลผล	ระดับความคิดเห็น เห็นด้วย
2.50 – 3.49	แปลผล	ระดับความคิดเห็น ไม่แน่ใจ
1.50 – 2.49	แปลผล	ระดับความคิดเห็น ไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.49	แปลผล	ระดับความคิดเห็น ไม่เห็นด้วยมากที่สุด

3. ประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ โดยเปรียบเทียบก่อนและหลังเรียนรู้ตามรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว แบบรายบุคคล โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์ในการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย เกณฑ์ในการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับความคิดเห็น ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแบบต่อเนื่องตามแนวของ Best, J.W. (1981: 179 – 187)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้ส่วนบุคคล เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

รูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามภาพที่ 1 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการของรูปแบบ 4) การวัดและประเมินผล 5) ปัจจัยสนับสนุน และ 6) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ ผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับมาก

รูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภาพที่ 2 รูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ

รายการประเมิน	ความสอดคล้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
องค์ประกอบของรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษา												
1.1) หลักการ	4.10	0.72	มาก	4.05	0.76	มาก	4.15	0.67	มาก	4.40	0.60	มาก
1.2) วัตถุประสงค์	3.95	0.76	มาก	4.25	0.79	มาก	4.35	0.49	มาก	4.45	0.51	มาก
1.3) กระบวนการของรูปแบบ	4.05	0.76	มาก	4.10	0.91	มาก	4.20	0.70	มาก	4.45	0.60	มาก
1.4) การวัดและประเมินผล	4.30	0.73	มาก	4.15	0.88	มาก	4.55	0.51	มากที่สุด	4.85	0.37	มากที่สุด
1.5) ปัจจัยสนับสนุน	4.65	0.49	มากที่สุด	4.30	0.86	มาก	4.40	0.50	มาก	4.45	0.51	มาก

รายการประเมิน	ความสอดคล้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.6) เจาะใจสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้	4.10	0.72	มาก	4.20	0.89	มาก	4.30	0.47	มาก	4.55	0.51	มากที่สุด
คู่มือการใช้รูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษา												
2.1) ความนำ (เป้าหมาย นิยามและขอบข่าย)	3.80	0.77	มาก	3.95	0.76	มาก	4.15	0.75	มาก	4.40	0.60	มาก
2.2) รูปแบบการจัดกิจกรรม สร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างทักษะชีวิตและ ทักษะอาชีพของผู้เรียนแบบ รายบุคคล	4.30	0.66	มาก	4.20	0.83	มาก	4.45	0.51	มาก	4.75	0.44	มากที่สุด
2.3) บทบาทของครูและ นักเรียน	4.30	0.80	มาก	4.20	0.89	มาก	4.30	0.66	มาก	4.45	0.51	มาก
2.4) ตัวอย่างแผนการจัด กิจกรรม	4.50	0.51	มาก	4.30	0.73	มาก	4.35	0.49	มาก	4.65	0.49	มากที่สุด
2.5) ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ ในการวัดและประเมินผล	4.55	0.51	มากที่สุด	4.35	0.88	มาก	4.45	0.51	มาก	4.65	0.49	มากที่สุด
รวม	4.24	0.68	มาก	4.19	0.84	มาก	4.33	0.57	มาก	4.55	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้อง (Congruity) ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว พบว่า มีความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.51) มี ความเป็นไปได้ ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.57) มีความสอดคล้อง ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.68) และมีความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและ หลังเรียนรู้ตามรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะ อาชีพของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนเพื่อ เปรียบเทียบทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังเรียนรู้ตามรูปแบบ การใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียน ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว โดยครูเป็นผู้ประเมิน (n =80)

ที่	รายการประเมิน	ก่อนทดลองใช้รูปแบบ			หลังทดลองใช้รูปแบบ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านทักษะชีวิต							
ด้านความรู้เกี่ยวกับรู้แรงจูงใจ							

ที่	รายการประเมิน	ก่อนทดลองใช้รูปแบบ			หลังทดลองใช้รูปแบบ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความสนใจ	4.47	0.82	มาก	4.56	0.77	มากที่สุด
2.	มีการวางแผนการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย	4.62	0.58	มาก	4.65	0.56	มาก
3.	มีการวางแผนอาชีพในอนาคต	4.45	0.85	มาก	4.51	0.69	มากที่สุด
ด้านความรู้จุดเด่นความสามารถ							
4.	รู้จักความสนใจของตนเอง	4.66	0.58	มากที่สุด	4.74	0.50	มากที่สุด
5.	รู้ว่าสิ่งที่ตนเองทำได้ดี	4.43	0.82	มาก	4.47	0.80	มาก
6.	ได้ฝึกฝนทักษะในสิ่งที่สนใจ	4.47	0.79	มาก	4.51	0.77	มากที่สุด
ด้านความภาคภูมิใจตนเองในการทำงาน							
10.	มีการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย	4.65	0.56	มากที่สุด	4.68	0.55	มากที่สุด
11.	มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ในการทำงาน	4.31	0.82	มาก	4.44	0.82	มาก
12.	มีจิตอาสา ทำงานจนสำเร็จ	4.43	0.84	มาก	4.54	0.81	มากที่สุด
ด้านทักษะอาชีพ							
ด้านทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21							
13.	มีความยืดหยุ่นและการปรับตัว	4.41	0.86	มาก	4.49	0.83	มาก
14.	มีความริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม	4.65	0.56	มากที่สุด	4.68	0.54	มากที่สุด
15.	มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.44	0.84	มาก	4.49	0.83	มาก
ด้านนิสัยรักการทำงาน							
16.	มีความรับผิดชอบในการทำงาน	4.47	0.76	มาก	4.60	0.58	มากที่สุด
17.	ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	4.45	0.74	มาก	4.59	0.78	มากที่สุด
18.	มีความพยายามในการแก้ปัญหา	4.62	0.69	มาก	4.65	0.67	มากที่สุด
ด้านพฤติกรรมนิสัยรักการทำงานของนักเรียน							
19.	มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน	4.46	0.76	มากที่สุด	4.63	0.56	มากที่สุด
20.	มีความริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน	4.42	0.82	มาก	4.46	0.81	มาก
21.	มีการพัฒนางานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ	4.42	0.82	มาก	4.56	0.77	มาก
รวม		4.49	0.74	มาก	4.57	0.70	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าค่าเฉลี่ยผลการประเมินก่อนใช้รูปแบบ โดยมีผลการประเมินหลังใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.70) และมีผลการประเมินก่อนทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.74) เพิ่มขึ้น 0.08 คิดเป็นร้อยละ 1.78

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้วแบบรายบุคคลมีความสอดคล้อง (Congruity) มีความเหมาะสม (Propriety) มีความเป็นไปได้ (Feasibility) และมีความเป็นประโยชน์ (Utility) เป็นเพราะว่ามีการยกย่องรูปแบบจากการนำข้อมูลตามบริบทของสถานศึกษาแล้วนำมาขยายให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาวิพากษ์ แสดงความคิดเห็นในการสนทนากลุ่มจากประเด็นคำถามที่ครอบคลุมการยกย่องรูปแบบและคู่มือของรูปแบบโดยพิจารณาจากองค์ประกอบเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ สาลินี

อุดมผล และมาเรียม นิลพันธ์ (2560) ทำการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการอาชีพเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และคุณลักษณะด้านอาชีพ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 2) พัฒนาหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร 4) ประเมินประสิทธิผลหลักสูตร 5) ขยายผลการใช้หลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นด้านอาชีพ 2) ผลการพัฒนาหลักสูตรมีคุณภาพในระดับมาก และผลการหาค่าประสิทธิผลหลักสูตร พบว่า 82.40/92.39 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และคุณลักษณะด้านอาชีพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4) ประสิทธิผลของหลักสูตร พบว่า ด้านเอกสารหลักสูตร คู่มือ หน่วยการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมและสอดคล้องในการนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านผลการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คุณลักษณะด้านอาชีพในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 5) ผลการขยายผลหลักสูตร พบว่า ด้านผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ คุณลักษณะด้านอาชีพในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังเรียนรู้ตามรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว แบบรายบุคคล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินหลังใช้รูปแบบสูงกว่าค่าเฉลี่ยผลการประเมินก่อนใช้รูปแบบ ที่เป็นเช่นนี้แสดงว่ารูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว แบบรายบุคคล เป็นรูปแบบที่นำไปใช้แล้วเกิดความสำเร็จที่นักเรียนได้เรียนตามความต้องการและเป็นเป้าหมายชีวิตทำให้ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น สอดคล้องกับ ปันตดา นกแก้ว (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ และ 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ ตามการประเมินของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการเพิ่มผลผลิตและความรู้รับผิดชอบ ด้านความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ ด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว และด้านความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ควรส่งเสริมนักเรียนในด้านที่นักเรียนสนใจให้รู้จักตนเอง พัฒนาทักษะความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเข้าสังคม ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักเรียนรู้ถึงการเพิ่มผลผลิตให้มีคุณภาพในสังคม มุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านทั้งความรู้ ทักษะ อารมณ์ ให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเองเห็นคุณค่าในตนเองและรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ส่งเสริมการมีคุณธรรมความรับผิดชอบ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นซึ่งเป็นพื้นฐานของผู้นำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดรายวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบนี้ควรมีการดำเนินการสำรวจความต้องการของนักเรียนและพัฒนานักเรียนให้รู้จักความต้องการของตนเองโดยครูแนะแนวหรือนักจิตวิทยา ก่อนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

2. ควรมีการประเมินและติดตามผลเป็นระยะทุกภาคเรียน เพื่อตรวจสอบพัฒนาการและความคงทนของพฤติกรรมทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน

3. ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนรูปแบบการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว โดยการกำหนดเป็นนโยบายของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มแผนการเรียนหรือโรงเรียนในสังกัดอื่น

2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสร้างเส้นทางการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาในรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนานักเรียนและกิจกรรมเสริมทักษะนอกเวลาเรียนที่หลากหลายและสอดคล้องกับสังคมอนาคตตามบริบทของพื้นที่ของสถานศึกษา

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเพื่อเปรียบเทียบผลของการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

ปนัดดา นกแก้ว. (2562). *ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ*. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). (2565, 1 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 (ตอนพิเศษ 258 ง), หน้า 1.

ระพีพัฒน์ หาญโสภณ และคณะ. (2563). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. *วารสารวิชาการธรรมศาสตร์*, 20(2), 163-172.

วรณัฐ แสนพิช. (2557). การจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มตามความสามารถของผู้เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. *วารสารครุศาสตร์*, 45(1), 88-98.

สาลินี อุดมผล และมาเรียม นิลพันธ์. (2560). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการอาชีพเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และคุณลักษณะด้านอาชีพ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 9(1), 116-128.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.

สุมาลี ชัยเจริญ. (2562). การเรียนรู้ส่วนบุคคล: การพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา*, 11(2), 1-15.

Best, J. W. (1984). *Research in Education*. New Jersey: Prentice Hall.

Black, P., & William, D. (1998). Assessment and Classroom Learning. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 5(1), 7-74.

Partnership for 21st Century Skills. (2009). *P21 Framework Definitions*. Washington, DC: P21.